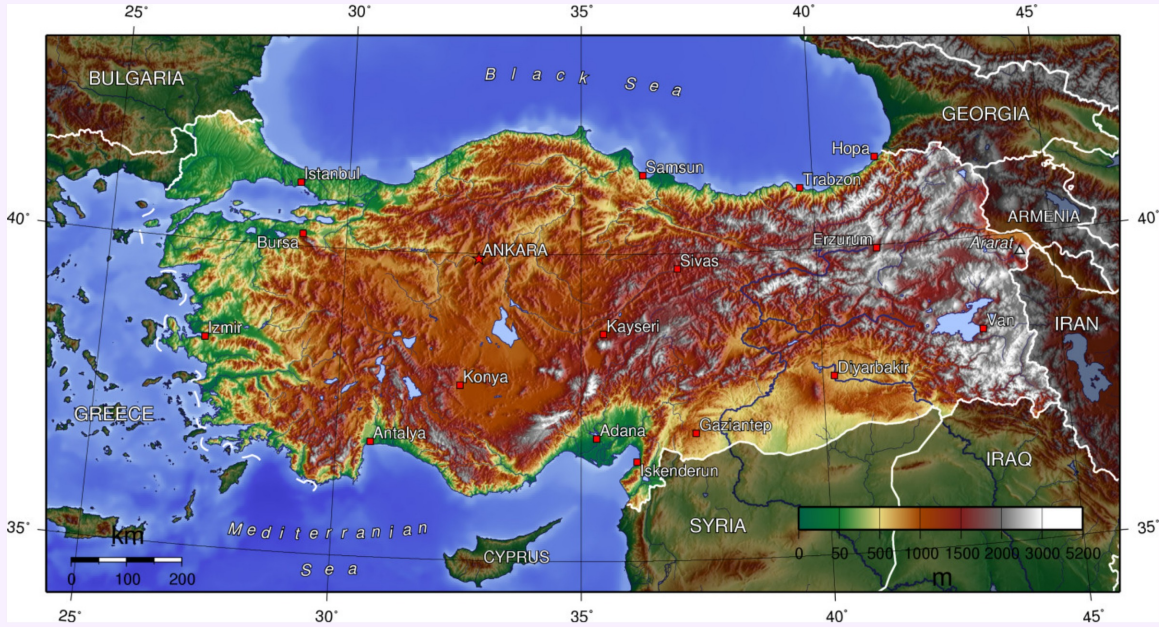

TÜRKİYE COĞRAFYASI

Fasikül 2 : AGS Hazırlık ve Analiz Çalışma Föyü

Öğrenci Adı Soyadı: .....

Sınıfı / Numarası: .....

Tarih: ..... / ..... / 202...

\"Coğrafya kaderdir, bilgisi ise güçtür.\"

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

ÖĞRENME HEDEFİ: Öğrenciler, Türkiye'nin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafyası hakkındaki bilgilerini AGS düzeyinde 15 adet çoktan seçmeli soru üzerinden analiz ederek sınav başarısını artıracaktır.

BAŞARI KRİTERLERİ: 1. Türkiye'nin temel yer şekillerini tanımlarım. 2. İklim ve bitki örtüsü ilişkisini kurarım. 3. Coğrafi verileri analiz ederek sonuca ulaşıyorum.

1. Türkiye'de dağların uzanış doğrultusu dikkate alındığında, aşağıdaki şehirlerin hangisinde kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşım maliyeti yer şekillerinden dolayı daha yüksektir?

- a) İzmir
- b) Rize
- c) Adana
- d) Mersin
- e) Aydın

Çözüm Alanı / Notlar:

2. Türkiye'nin mutlak konumu dikkate alındığında, güneyden esen ve kış aylarında sıcaklığı artırarak karların erken erimesine neden olan rüzgar hangisidir?

- a) Karayel
- b) Yıldız
- c) Lodos
- d) Poyraz
- e) Mistral

Çözüm Alanı / Notlar:

3. Akdeniz ve Ege kıyılarında yaygın olan, kalkerli arazilerde görülen ve demir oksit oranı yüksek olduğu için kırmızı renkli olan toprak tipi hangisidir?

- a) Çernozyom
- b) Podzol
- c) Alüvyal
- d) Terra Rossa
- e) Regosol

Çözüm Alanı / Notlar:

4. Aşağıdaki akarsulardan hangisinin debisi, havzasındaki kar erimelerine bağlı olarak ilkbahar mevsiminde en belirgin artışı gösterir?

- a) Bakırçay
- b) Küçük Menderes
- c) Gediz
- d) Büyük Menderes
- e) Çoruh

Çözüm Alanı / Notlar:

5. "Fön" rüzgarlarının Türkiye'de en belirgin olarak görüldüğü ve kış ılıkliğına bağlı olarak mikroklima ürünlerin yetişmesine olanak sağladığı yer neresidir?

- a) Doğu Karadeniz kıyıları
- b) İç Anadolu platoları
- c) Ergene Havzası
- d) Ege kıyıları
- e) Güneydoğu Anadolu

Mini Sözlük (Fiziki Coğrafya)

Fön Rüzgarı: Dağ yamacından aşağı esen, sürtünmeyle ısınan sıcak ve kuru rüzgar.

Terra Rossa: Akdeniz ikliminde kalkerli arazide oluşan kırmızı toprak.

Debi: Akarsuyun bir kesitinden saniyede geçen su miktarı.

Mutlak Konum: Bir yerin Ekvator ve başlangıç meridyenine göre konumu.

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası - Fasikül

Mini Sözlükçe (Kelime Dağarcığı Geliştirme)

Mikroklima: Dar bir alanda çevresinden farklı iklim özelliklerinin görülmesi (Örn: Rize'de turuncuğil yetişmesi).

Hinterland (Art Bölge): Bir limanın ulaşım ağları ile bağlı olduğu, beslendiği ekonomik etki alanı.

Endemik Bitki: Yeryüzünün sadece belirli bir bölgesinde yetişen, oraya özgü bitki türü.

Delta Ovası: Akarsuların taşıdığı alüvyonları kıyıda biriktirmesiyle oluşan verimli ovalar (Örn: Çukurova).

Jeopolitik: Bir yerin coğrafi özelliklerinin siyaset ve uluslararası ilişkiler üzerindeki etkisi.

6. Türkiye nüfusunun dağılışında aşağıdakilerden hangisi "beşeri faktörlerin" nüfusun yoğunlaşmasındaki etkisine örnektir?

- Menteşe yöresi yöresinde engebenin fazla olması
- İstanbul'da sanayi ve ticaretin gelişmiş olması
- Tuz Gölü çevresinde yağışın azlığı
- Doğu Anadolu'da yükseltinin fazlalığı
- Karadeniz'de gür ormanların varlığı

7. Türkiye'de nadas tarımının (toprağı boş bırakma) en az uygulandığı bölgenin Karadeniz Bölgesi olmasının temel sebebi nedir?

- Tarım alanlarının çok dar olması
- Toprakların mineral bakımından verimsiz olması
- Yağış rejiminin her mevsim düzenli olması
- Dağların kıyıya paralel uzanması
- Kırsal nüfus yoğunluğunun fazla olması

8. Erzurum-Kars ve Ardahan platolarında büyükbaş hayvancılığın (mera hayvancılığı) gelişmiş olmasının temel coğrafi nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- Kışların kısa ve ılık sürmesi
- Yüzey şekillerinin çok düz olması
- Sanayi tesislerinin bölgede az olması
- Yaz yağışları ile gür çayırın oluşması
- Ulaşım imkanlarının batıya göre kısıtlı olması

9. Türkiye'de çıkarılan ve dünya toplam rezervlerinin %70'inden fazlasına sahip olduğumuz, geleceğin madeni olarak adlandırılan hammadde hangisidir?

- Demir
- Bakır
- Boksit
- Krom
- Bor

10. İzmir, Mersin ve İskenderun gibi şehirlerin hızla gelişmesinde ve nüfuslanmasında en etkili olan ekonomik faaliyet hangisidir?

- Liman ve ticaret fonksiyonları
- Zengin maden yatakları
- Orman ürünleri sanayisi
- Geleneksel hayvancılık faaliyetleri
- Yaylacılık turizmi

Ders Notları ve Hatırlatıcılar:

Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası ve Bölgesel Kalkınma - Fasikül

11. Türkiye'deki "Bölgesel Kalkınma Projeleri"nden hangisi özellikle taşkömürü rezervlerini değerlendirmeyi ve demir-çelik sanayisini modernize etmeyi amaçlar?

- a) GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)
- b) ZBK (Zonguldak-Bartın-Karabük) Projesi
- c) DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi)
- d) DAP (Doğu Anadolu Projesi)
- e) KOP (Konya Ovası Projesi)

12. Türkiye'nin jeopolitik önemini artıran İstanbul ve Çanakkale Boğazları, küresel ölçekte hangi önemli ticaret yolunun kilit noktasında yer alır?

- a) Hazar - Basra kara yolu bağlantısı
- b) Baltık Denizi - Manş Denizi rotası
- c) Karadeniz - Akdeniz deniz yolu bağlantısı
- d) Kızıldeniz - Hint Okyanusu geçişi
- e) Manş Denizi - Akdeniz ticaret yolu

13. Türkiye'de kış turizminin ilk başladığı ve Marmara Bölgesi'nin en önemli kış sporları merkezi olan yer aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Erciyes - Kayseri
- b) Palandöken - Erzurum
- c) Kartalkaya - Bolu
- d) Uludağ - Bursa
- e) Sarıkamış - Kars

14. Doğu Anadolu Projesi (DAP) kapsamında, bölgenin temel geçim kaynağı olan hayvancılığın verimini artırmak için öncelikle ne yapılmalıdır?

- a) Tarım alanlarının sanayi bölgelerine dönüştürülmesi
- b) Bölge nüfusunun tamamının batı illerine göç ettirilmesi
- c) Mevcut sulama kanallarının kapatılarak nadasa geçilmesi
- d) Orman alanlarının tarım arazisine dönüştürülmesi
- e) Meraların ıslah edilerek aşırı otlatmanın önlenmesi

15. Türkiye'de heyelan olaylarının en fazla Karadeniz Bölgesi'nde görülmesinde; I. Eğimli arazi, II. Bol yağış, III. Tabakaların eğim yönünde uzanması faktörlerinden hangileri etkilidir?

- a) I, II ve III
- b) Yalnız I
- c) Yalnız II
- d) I ve II
- e) II ve III

Bunu Biliyor muydunuz? (Bilgi Tazeleme)

Türkiye'nin en büyük bölgesel kalkınma projesi olan GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi), sadece bir sulama ve enerji projesi değil; eğitim, sağlık ve ulaştırmayı da kapsayan entegre bir sosyal dönüşüm projesidir. GAP ile bölgedeki pamuk ve mısır üretimi Türkiye genelinde lider konuma yükselmiştir.

Gelişim Planı (Öz Değerlendirme)

Yanlış yaptığınız soruların konularını aşağıya not ederek çalışma stratejinizi belirleyin:

Açıklamalı Çözüm Anahtarı

Soru 1 - Cevap: B Doğu Karadeniz'de (Rize) dağlar kıyıya paralel ve çok yakın uzandığı için iç kesimlerle ulaşım zor ve maliyetlidir.

Soru 2 - Cevap: C Lodos, Türkiye'ye güneybatıdan esen sıcak bir rüzgardır. Kışın sıcaklığı aniden artırarak kar erimelerini ve su baskınlarına neden olabilir.

Soru 3 - Cevap: D Terra Rossa toprakları, Akdeniz ikliminde kalkerli (kireç taşı) arazilerde oluşur ve içindeki demir oksit nedeniyle kırmızı renklidir.

Soru 4 - Cevap: E Çoruh Nehri, yüksek dağlık alanlardan beslendiği için debisi ilkbahar ve yaz başındaki kar erimeleriyle en yüksek seviyeye ulaşır.

Soru 5 - Cevap: A Doğu Karadeniz'de (Rize çevresi) görülen Fön rüzgarları, kış ılıklığı yaratarak turuncğil gibi mikroklima ürünlerin yetişmesini sağlar.

Soru 6 - Cevap: B İstanbul'da nüfusun yoğun olmasında sanayi, ticaret, ulaşım ve iş imkanları gibi beşeri (insan kaynaklı) faktörler etkilidir.

Soru 7 - Cevap: C Karadeniz Bölgesi'nde her mevsim yağış olduğu için toprak nemini kaybetmez, bu nedenle nadas uygulamasına en az ihtiyaç duyulan bölgedir.

Soru 8 - Cevap: D Erzurum-Kars platolarında yaz yağışlarıyla yeşeren gür çayırlar, mera hayvancılığının (büyükbaş) gelişmesini sağlamıştır.

Soru 9 - Cevap: E Türkiye, dünya Bor rezervlerinin yaklaşık %73'üne sahiptir. Bor; jet yakıtından cama, gübreden temizlik ürünlerine kadar geniş bir kullanım alanına sahiptir.

Soru 10 - Cevap: A İzmir, Mersin ve İskenderun gibi şehirlerin büyümesinde gelişmiş liman fonksiyonları ve ticaret hacmi en önemli etkidir.

Soru 11 - Cevap: B ZBK Projesi (Zonguldak-Bartın-Karabük), bölgedeki taşkömürü ve demir-çelik sanayisini modernize ederek kalkınmayı hedefler.

Soru 12 - Cevap: C İstanbul ve Çanakkale Boğazları, Karadeniz ile Akdeniz arasındaki tek su yolu bağlantısını oluşturduğu için jeopolitik önemi çok yüksektir.

Soru 13 - Cevap: D Uludağ (Bursa), Marmara Bölgesi'nin en önemli kış sporları merkezi olup Türkiye'de kış turizminin öncüsüdür.

Soru 14 - Cevap: E DAP kapsamında hayvancılıkta verimi artırmak için meraların ıslah edilmesi ve aşırı otlatmanın önüne geçilmesi öncelikli adımdır.

Soru 15 - Cevap: A Heyelan oluşumunda eğimli arazi, bol yağış ve tabakaların eğim yönünde uzanması faktörlerinin tamamı (I, II ve III) etkilidir.

Değerli Öğretmen Adayları;

Türkiye'nin geleceğini şekillendirecek olan sizlerin coğrafi bilgi ve analiz yeteneği, yetiştireceğiniz nesiller için en büyük ışık olacaktır. Bu hazırlık sürecindeki emeğinizin karşılığını en güzel şekilde almanız dileğiyle. Yolunuz açık olsun!